

גליון נושא:

בס"ד, יום ג' פרשת בהר בחוקתי כ' אייר תשע"ז
מסכת גיטין דף ח:

דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות, לעורר לב
המעייין, ואין לסמוך על הדברים הלכה למעשה.

'טיסת כהנים מעל קברים'

האם 'אהל זרוק' שמיה אהל?

מבואר בגמ' (גיטין דף ח:) דחז"ל גזרו טומאה על ארץ העמים על גושה ועל אורא, ובסוריא גזרו על גושה ולא על אורא.

נחלקו תנאים (גיטין ח: עירובין ל: נזיר נה. חגיגה כה.) האם 'אהל זרוק' (שהוא אהל המיטלטל ממקום למקום, כגון שידה תיבה ומגדל) נחשב כאהל החוצץ בפני הטומאה, או לא. לדעת רבי 'אהל זרוק' אין שמו אהל והנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל טמא, כי אינו חוצץ בפני הטומאה. אך לדעת רבי יוסי ב"ר יהודה, טהור כי 'אהל זרוק' שמו אהל וחוצץ.

להלכה, פסקו הרמב"ם ורוב הראשונים ש'אהל זרוק' לאו שמיה אהל, שהלכה כרבי מחבירו. מאידך דעת הרשב"א (עבודת הקודש שער ה' פרק טו, וכן הביא המגיד משנה משמו) והרי"א^ז שלהלכה 'אהל זרוק' שמיה אהל.

1. דין המטוסים

מאז הפכה התעבורה האווירית במטוסים לנחלת הכלל, דנו הפוסקים בכהנים המוזהרים שלא להיטמא למת באהל - בשלוש לא תעשה (לְנַפֵּשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמְיוֹ: לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמְיוֹ: וְלֹא יִחַלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם - ויקרא כא) ושתי מצות עשה (קְדָשִׁים יִהְיוּ לְאֱלֹהֵיהֶם: וְקִדְשָׁתוּ כִּי אֶת לַחֵם אֱלֹקֶיךָ הוּא מִקְרִיב - ויקרא כא), האם מותר לכהנים לטוס במטוסים החולפים מעל בית קברות. כאשר משיח יבוא (אם יצטרכו עדיין לטיסות) יהיה נוגע נדון זה גם לישראל הרוצים לאכול חולין בטהרה, או להכנס לבית המקדש.

השאלה היא האם המטוס אינו אהל כלל, נמצא שהכהן טס מעל הקבר עצמו, ואולי המטוס מביא ואינו חוצץ ואז גם כאשר הכהן אינו מעל הקבר אם המטוס מעל הקבר הוא נטמא. ואולי המטוס נחשב אהל לחצוץ ואז אין שום בעיה לטוס מעל בית הקברות.

בעשור האחרון, עלה נושא זה לדיון להלכה ולמעשה, בעקבות הידיעה כי נתיב היציאה בטיסה מישראל לכיוון מערב, עובר מעל בית הקברות בחולון. והפוסקים נדרשו להכריע האם מותר לכהנים לטוס במטוסים החולפים מעל בית הקברות.

בקובץ 'ישורון' (כרך י - ניסן תשס"ב), מופיע תשובה מאת הגר"ש אלישיב זצ"ל. בנוסף, הודפס שם מעין רקע ומבוא הלכתי לתשובה, שנכתב על ידי הרב דוד הכהן מונק שליט"א, והרב יוחנן אלכסנדר לומברד שליט"א (מחברי ספר 'טהרת הכהנים'). יש גם מאמר מאת הרב נפתלי ברוך שפיצר שליט"א, (בעמח"ס 'ברכת האהל' עמ"ס אהלות ועוד ספרים). בקובץ 'קול התורה' (ע"י אגו"י אנגליה, גליון נב - ניסן תשס"ב).

הגר"ר גרשון מלצר שליט"א (בשיעורו יג אייר תשע"ז) הוסיף שיש בנדון זה גם נפק"מ לקולא, שהרי כתב הרמ"א בשם המהרי"ל שמאוד מקפידים לא להיכנס לבית אחרי הלוויה, או אחרי בית הקברות עד נטילת ידים מפני רוח רעה השורה על האדם. ויש לתמוה על מנהג העולם שנכנסים לתוך הרכב קודם נטילת ידים, ובהכרח סומכים על כך שהרכב הוא 'אהל זרוק' ולאו שמיה אהל. ועוד טעם להקל, שכבר ייסדו הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, והגרש"ז אורבאך זצ"ל, שרוחות רעות באות רק באופן המדויק שהוזכר בחז"ל, וגם בזה נאמר שרכב אינו כמו בית שהוזכר בחז"ל.

יוסף שלוי אלישיב
ירושלים

בסידור ג' תמוז תש"ב
ובעצם הדבר כבר הורה זקן בתור"א חאה"ע סי' קמר,
וד"ל "ובאוריו"ן יש בו משום אהל זרוק דלא שמי" אהל - ואסור לכהן ליטע
בו בשעה שעובר על ביה"ק, אלא לדעת הר"ש פ"ד דטהרות בפורח אין בו משום מאהיל,
ואבל הדבר צ"ע וכמ"ש טהרות סי' ד".
והנני בזה יודושי"ת
יוסף שלוי אלישיב

BETH DIN ZEDEK
OF THE ORTHODOX
COMMUNITY JEWISH
JERUSALEM E. ISRAEL
26 STRAUSS ST.
P.O. B. 5006 FAX 4211577 TL 6216345

בית דין צדק
לכל מקלות ואשכנזים
ע"י זקנה תש"ב
קריית ירושלים תש"ב
ד"ר יצחק א"י
ח.ה. 5006 סניף 4211577 פקס 6216345

מ"ה מחוקק תש"ב

אזהרה חסרה לכהנים

היה שנתברר ונודע שכל המסכים והמאים משה תקופת לוח, מסים ועומרים סגל בית
הקברית תולין, כי דא ודורן והמסלול הנקבע להם מדישיות לשם ולמטע אך ורק דרך
שב. אכן אפשר למנוע כוונתם רדך קשרים.

אשר על כן באנו בזה באזהרה חסרה לכהנים שלא לשום ולמטע דרך שם, עי שדורן ותוקן
באופן המועיל והמתר עפ"י ר"ה, ומפי ומשפט עוסקים בזה לתקן הדבר.

ולחשבוני יתעם וחבוא עליהם כרתה טוב.

ק"ה באקולום ז"ה וזאת ת"ל, רבדי"צ העניינים ידעוהו

א"ת יקרי כ"ל ז"ל (א"ת כ"ל ז"ל)
א"ת א"ת (א"ת כ"ל ז"ל)
א"ת א"ת (א"ת כ"ל ז"ל)

הנני מצטרף לאזהרת הגאון"צ הביד"ץ שליט"א לכהנים
עם קדושיך. ומופנית הקריאה לכל אלו שביכלתם לפעול
לתקון הדבר. ולמזוהיר ולנזוהר שלומים תן כמי נהר.

וכן הורה הגר"ש הלוי וואזנר שליט"א (והדגיש לפרסם שכל מה
שיש להקל בשעת הדחק היה רק כאשר המציאות היתה מטופקת).
וכן הורה הגר"נ קרליץ שליט"א.

במהלך השיעור העירו על
דבריו (צ.פ.) הרי לדעת כמה
פוסקים 'אהל זרוק' שעומד
במקום אחד חשיב אהל,
ולשיטות אלו איך מותר להיכנס
לרכב, הרי בשעה שנכנסים הרכב
עומד? ותירץ הג"ר גרשון, ייעוד
הרכב הוא לנסוע על הכביש, וגם
כאשר עומד אינו חשוב כקבוע
ועומד שיהא בו דין אהל.

ארון מת: במאמר זה לא
עסקנו בטיסות שיש בהן ארונות
מתים מה שמהווה מכשול חמור
יותר מטיסה מעל בית קברות,
כמבואר בחזו"א (יו"ד סימן קיא)
שלחומרא אומרים ש'אהל זרוק'
שמיה אהל. לאחרונה בונים את
נמלי התעופה ברחבי העולם
באופן שיאפשר לנוסעים ללכת
ישירות מהנמל למטוס בלי
לצאת תחת כפת השמים, ויש
נמלי תעופה שהמטוס נכנס
מתחת לבנין נמל התעופה
ובאופן זה כשיש טומאה במטוס
מארון המת אסור לכהנים
לשהות בכל הבנין.

2. דין המטוס...

בראש ובראשונה, דנו
הפוסקים, האם המטוס נחשב
ל'אהל זרוק' ויש בזה חציצה
בפני הטומאה. והנה במסכת
אהלות מפורש **במשנה "העוף
הפורח, וטלית המנפנפת,
וספינה שהיא שטה על פני
המים - לא מביאין ולא חוצצין"**.
מכח משנה זו חידשו **התוספות** (עירובין ד"ה מר, נזיר ד"ה שמה אהל)
שאם ה'אהל זרוק' באויר ממש, כגון עוף הפורח וטלית המנפנפת באויר, לדברי הכל אינו אהל, ולא
נחלקו אלא כשהשדה תיבה ומגדל מיטלטלים באויר על ידי אדם או בהמה שמוליכים אותם, והיינו
סרגלי הנושאים את האהל נוגעות בארץ.

בביאור הסברא, מדוע בעוף הפורח אין דין אהל, כתב **רבנו תם בספר הישר** "דסתם אהל אינו משמע
אלא דבר שנח. אבל עוף פורח וטלית מנפנפת על ידי רוח וספינה שהיא שטה, כיון שהן מנענעים תדיר
ואין נחים על הטומאה, אין שם אהל כלל עליהן להביא טומאה". וחידש **בשו"ת שבות יעקב** כי מהתורה
'אהל זרוק' שמו אהל לדברי הכל, ולא אמר רבי שאין שמו אהל אלא מדרבנן.

לעניין רכבת - דן **הגאון מקוז'גלוב, רבי צבי אריה פרומר** [שימש כראש ישיבת חכמי לובלין לאחר
פטירת מהר"ם שפירא] **בשו"ת ארץ צבי** את דברי **רבנו תם בספר הישר**, וחידש כי לדעת **הרמב"ם**
בדבר שביד אדם לעכבו באמצע ולהורידו לארץ, 'אהל זרוק' שמו אהל וחוצץ בפני הטומאה. לפי דבריו
לגבי מטוס כאשר יכול "לעכב את המטוס" ממעופו, המטוס חוצץ בפני הטומאה.

גם הרב אפשטיין, כתב לצרף את שיטות הפוסקים ש'אהל זרוק' שמו אהל, וכן את דעת השבות יעקב, שמדאורייתא 'אהל זרוק' שמה אהל, וכן את דעות הפוסקים שכל הדברים שנשנו במסכת אהלות כאינם חוצצים בפני הטומאה, היינו דווקא למי שמאהל על המת, ולא כאשר מאהל על אהל המת. ולפיכך "הטס מעל קבר, כיון שאינו מאהל על המת עצמו [הקבור באדמה] אלא רק עובר מעל האהל, אינו נחשב כ'אהל זרוק', והמטוס חוצץ מהטומאה".

אולם הרב הברשטט והרב גולדמינץ, דחו במאמרם את דברי הרב אפשטיין וכתבו: "רוב מנין ובנין של הראשונים פוסקים ש'אהל זרוק' לאו שמה אהל. וגם אם הא דלאו שמה אהל הוא מדרבנן, ומדאורייתא שמה אהל [כדברי השבות יעקב] - מכל מקום, אין להקל באיסור דרבנן. אך בלאו הכי אין כלל מקום לדיון ב'אהל זרוק' בנידון דידן, וזאת משני טעמים: ראשית, 'אהל זרוק' הוא רק כאשר רגלי הנושאים אותו נוגעים בארץ. כך כתבו התוספות בכמה מקומות, כדי להבדיל בין 'אהל זרוק' לבין טלית המנפנפת. טלית המנפנפת ברוח היא במצב שאין לה שום שייכות עם הארץ. שנית ויתר על כן, אהל מעצם הגדרתו הוא דבר שמקומו קבוע, ובזה נחלקו התנאים אם 'אהל זרוק' נחשב כקבוע, אבל ודאי שאהל שאיננו נח אינו יכול להיחשב כקבוע. כך עולה מדברי רבנו תם בספר הישר.

חילוק דומה כתב הגר"ח סולובייצ'יק בחידושו על הרמב"ם. כשדנו הפוסקים בהקשר לטומאת אהל ב'אהל זרוק', היה זה רק לגבי עגלות, רכבות ומכוניות, הנוסעות ע"ג גלגלים. יש להן אחיזה בקרקע, ויכולות הן להיחשב כקבועות. משא"כ מטוס הפורח באויר". ועיין שם עוד שהוכיחו שישנם ד' דרגות ב'אהל זרוק', והמטוס עומד בדרגה הגרועה ביותר, שלפי כל השיטות לאו שמה אהל לחוץ בפני הטומאה.

3. ודאי טומאה

אוסרים: כלפי ודאי טומאה ידוע הכרעת החזו"א (יו"ד סימן ריא ס"ק ט') שאוירון יש בו משום 'אהל זרוק' לאו שמה אהל, ואסור לכהן לנסוע בו כאשר עובר מעל בית הקברות. כאשר נשאל הגר"ש אלישיב בקובץ תשובות האם ניתן לצרף כסניפים לקולא את שיטת הר"ש במסכת כלים שעוף הפורח אינו מביא טומאה, וכן את דברי הפוסקים שבזמן הזה לא בקיאים ביחוס כהונה, וכן את שיטת הראב"ד שכהנים בזמן הזה אינם מוזהרים על הטומאה מכיון שכולנו טמאי מתים – השיב הגר"ש שאין לצרף שיטות אלו מאחר שהחזו"א כבר הכריע לאיסור.

וכן יצא פסק הלכה ברור מבד"ץ העדה החרדית (מצו"ב) שהכריעו לאיסור, שאם המטוס בודאי עובר מעל בית קברות אסור לכהן לעלות לטיסה זו. בקובץ ישורון פורסם מאמר מקיף לאסור מאת הרב מונק והרב לומברד שמטוס דינו כ"עוף הפורח" שאינו חוצץ מטומאה. וסיפר הג"ר יהודה אריה דינר בשיעור מיוחד שמסר על נושא זה, מעשה שהיה ברב חשוב שליט"א שהוא כהן שכבר היה על המטוס, כאשר שמע שהטיסה עומדת להמריא מעל בית הקברות ירד מהמטוס ללא אומר ודברים, למרות שבכך הפסיד את כל דמי כרטיס הטיסה, והיה צריך להמתין מחמת כן כמה שעות.

מתירים: מאידך בשו"ת ארץ צבי וחלקת יעקב וכן הרב אפשטיין כתבו שיש לצרף את שיטות הפוסקים שיוצא מדבריהם להקל, וגם בטיסה ודאית מעל בית הקברות יש עדיין ספקות ויש מקום להקל מדין "ספק טומאה ברשות הרבים, טהור" [וכן מדין "אינו מתכוון", כיון שאין זה "פסיק רישא", מחמת שיש ספק בדבר]. ברם לטענת הרב הברשטט והרב גולדמינץ הפוסקים שהקלו, דנו במצב של ספק, משא"כ בטיסות היוצאות מישראל כאשר ידוע בוודאות שהכהן טס מעל קברים בזה ודאי אסור ואין בזה שום היתר.

ועיין עוד בדברי הג"ר אלטר אליהו רובנשטיין זצ"ל (שו"ת מגדנות אליהו חלק ה' יו"ד הנמצא בשלבי עריכה) במכתב אל הג"ר מאיר ברנסדופר זצ"ל שמסברא נראה לו להתיר, על פי דברי התפארת ישראל (אהלות פרק ח' אות י') שישב את סתירת הרמב"ם ש'אהל זרוק' אינו אהל להפריד רשות כלפי ארץ העמים, אך חשיב אהל לחוץ בין טומאה לטהרה. בצירוף שיטת הראב"ד (נזירות פרק ה' הלכה טו) שאם הכהן טמא שוב אינו מוזהר על הטומאה, ובצירוף מה שהעלה הגרע"א (שו"ת תנינא סימן יח) בדעת הראב"ד שאין איסור טומאת כהנים בזמן הזה. ובצירוף הפנ"י (סוכה דף כא.) והשבות יעקב (חלק א סימן פה) ד'אהל זרוק' אינו אהל רק מדרבנן, נמצא שהוי רק ספק דרבנן. וסיים שבטלה דעתו לבד"ץ העד"ח שאסרו (א.פ.).

משה מונטיפיורי בהר הבית

בנוסף לנדון האם מותר לכהנים לטוס מעל בית קברות, יש גם לדון האם מותר לכל ישראל לטוס מעל הר הבית. והספק הוא בתרתי (נ.א.) האם 'אהל זרוק' שמייה אהל, גם אם שמייה אהל אולי האיסור להכנס להר הבית חל גם בתוך אהל. ואינו דומה לטומאה שכל הדין הוא שלא יאהיל על גבי המת. וכפי שמוכח בדברי הראשונים (שבועות דף יז.) שגם אויר המקדש נתקדש בקדושת המקדש, וממילא אסור להיכנס להר הבית על ידי "שידה תיבה או מגדל", או על ידי טיסה במטוס וכדומה, שכל אלה חולפים בתוך אויר הר הבית, שכולו בחשש מקום המקדש, ומקום המקדש קדוש בקדושתו עד השמים, והרי הכניסה במקום קודש הקדשים אסורה לכל איש ישראל. ובמקום העזרה אסורה לטמא מת וזב.

מסופר **שהשר משה מונטיפיורי** (פטרוני ירושלים ומוסדותיה בימים ההם) ורבו ד"ר לוי, נכנסו בשנת תרכ"ז למקום המקדש בהר הבית, על ידי שידה תיבה ומגדל (כמין ארגז עץ שהם ישבו בתוכו) שנשאום גוים, כי רצה לקנות את הר הבית מידי הערביים, וסבר בטעות שאין איסור כניסה לחלל אויר המקדש, אלא כל האיסור הוא בכניסה בהליכה על אדמת המקדש. בצירוף שיטת הראב"ד שאין קדושה להר הבית בחורבנה. אולם גדולי ירושלים דאז הכריעו שלא עשה כהלכה, הג"ר שמואל סלנט זצ"ל (וילקט יוסף מחברת יג סימן קלד) הוכיחו על פניו על כניסתו למקום המקדש. ואף הוחרם על ידי רבי יוסף משה לוברבום זצ"ל (בנו של הגאון מליסא בעל ה'חוות דעת').

השר בעצמו התנצל אחר כך שלא ידע שיש איסור בדבר, והטעוהו בזה על פי סברות דחויים בדברי הפוסקים. רבני ירושלים קבלו את התנצלותו, שאכן חשב לקנות את הר הבית מידי הערביים, ולשם כך נכנס לשם (אנציקלופדיה לענייני המשכן והמקדש חלק ז' עמוד 67).

אילו היתה נכונה מחשבתו של השר מונטיפיורי, שאין איסור בכניסה לבית המקדש על ידי "שידה תיבה או מגדל", אם כן הוא הדין לגבי טיסה בהליקופטר מעל מקום המקדש, שיש להתיר. מאחר ואין זו הליכה על קרקע המקדש, אלא סיור באויר המקדש בלבד. אכן באמת דבריו לא נתקבלו ואסור לישראל לטוס מעל הר הבית. ועוד יתכן שגם לפי הדעות שמועיל שידה תיבה ומגדל לחוץ בפני הטומאה, מטוס גרע טפי, וכפי שביאר באריכות בקונטרס 'כנפי יונה'. ❖

הרב מרדכי קובר מעלה צד להתיר (אך אינו מכריע למעשה כך) מכח הכלל שפסיק רישא דלא ניחא ליה בדבר שאין מתכון מותר לשיטת הערוך, ובצירוף שעת הדחק נוכל לסמוך על כך שאין רצונו לעבור מעל בית הקברות והטייס הוא שכופה אותו לעבור שם. ועיין עוד בדברי הג"ר מנשה קליין (משנה הלכות טו קא) שכתב לדון להתיר, שהמטוס עצמו נחשב כאהל חוצץ בפני הטומאה.

4. ספק טומאה

וכלפי מצב מסופק האם עוברים כהנים מעל שטח בית הקברות. שמעתי מהגר"נ קופשיץ שליט"א שעדיין נשאר בזה הכלל ש'ספק איסורא לחומרא', ולא שייך לסמוך על הספק כאשר יכול לברר, ועוד דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ומוטל על הכהן לברר היכן יסע המטוס. ורק כשבטוח שלא יסע מעל בית הקברות מותר (י.ד.).

וכן הורה הג"ר ניסים קרליץ שליט"א, (בנוכחות הרב דינר, והרב גולדמינץ) שלמרות שישנם טיסות שבועדי אינם עוברים, כל זמן שיתכן שהטיסה הנוכחית של הכהן תעבור מעל בית הקברות, עדיין חשיב ספק איסור, ומוטל על הכהן לברר. ולכן קודם רכישת הכרטיס צריך לשאול יודעי דבר מה מסלול ההמראה, והאם המטוס עובר מעל בית קברות.

מאידך יש מקילים שמותר לכהן לעלות לטיסה מסופקת ואין חיוב לברר. וכמבואר בשו"ת בצל החכמה להג"ר בצלאל שטרן (חלק ב' סימן פב) שכבר האריכו האחרונים ודעת רובם להתיר, וגם אני כתבתי במקומות מפוזרים בקונטרסי להחזיק מנהגא שמותר. כי אין כאן רק חשש שמא יטוס האוירון מעל לקברים המטמאים באהל, ורובא דעלמא בודאי לאו מקום קברים הוא, אלא שעכ"ז יש מקום לדון להחמיר משום דמקום הקברים הו"ל קבוע וכמחצה על מחצה דמי. אך מבואר בפרישה (או"ח סי' חצ"ר אות ט') דלא אמרינן כל קבוע כמחצה על מחצה אלא בדבר שפירש מן הקביעות כמו גבי ט' חניות, אבל היכא שהקביעות קיימת ואינה פורשת כלל, לא. ולכן בהולך במוצ"ש חוץ לכרך שרובן עכו"ם וראה אור, אין מברכין עליו אף דאיכא ישראלים קבועים שם ובמחצה ע"מ הרי מברכין. וגם בזה כיון שמקום

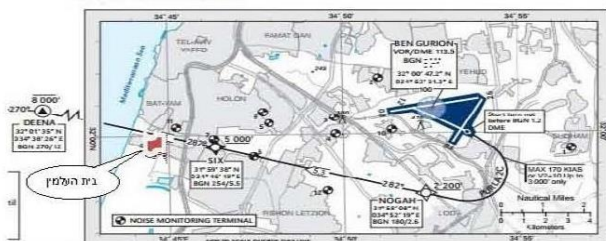
הקברים נשאר קבוע במקומו לא שייך דין קבוע, ותלינו טיסת האוירון מעל לרובא דעלמא שאינו מקום קברים.

תשריט ההמראות לצפון אמריקה ואירופה, מתקופה שכולן עברו מעל בית העלמין בחולון, מתוך חוברת 'הטיסה והכהונה' להרב מרדכי קובר.

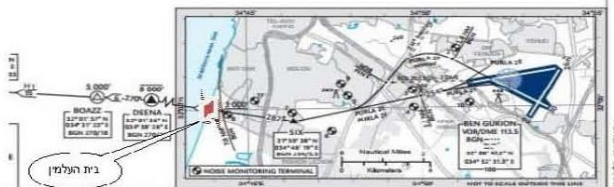
SID	RWY	TAKE-OFF	ROUTING/ALTITUDE	NOTES
PURLA 2C	12	After take-off turn RIGHT (not before BGN D 1.2) to SIX via NOGAH.	Cross NOGAH at or above 2 200'. Cross SIX at or above 5 000' via DEENA to PURLA, Cross DEENA at or below 8 000'.	ACFT that are Not RNAV equipped-advise ATC before start-up, and after take-off turn RIGHT 280° track and expect radar vectors to DEENA.

NOTE: Acceptance of clearance above 8 000' before crossing DEENA does not cancel the mandatory requirement to cross DEENA at or below 8 000'.

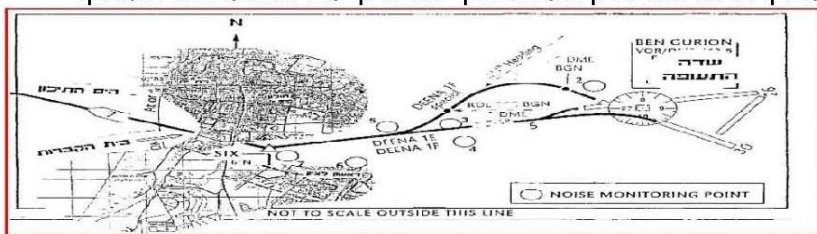
SID	RWY	TAKE-OFF	ROUTING/ALTITUDE	NOTES
PURLA 2E	26	Initial climb 3 000'. As soon as practicable intercept RWY 26 BGN to SIX.	Turn RIGHT, use DEENA to PURLA. Cross BGN 7.0 DMZ (cross final) at or above 3 000', DEENA at or below 8 000' and BOAZZ at or above 5 000'.	To be assigned only during the period 0600-2300 local time. This procedure shall not be used when reported visibility is less than 1600 m, if unable to comply during the period 0600-0900 or 1600-2300 local time, request PURLA 2F instead, or RWY 26 and execute PURLA 2E.
PURLA 2F	30	Initial climb 3 000'. As soon as practicable turn LEFT without intercepting RWY 26 centerline, intercept RDL 254 BGN to SIX.	Cross BGN 7.0 DMZ (cross final) at or above 3 000', DEENA at or below 8 000' and BOAZZ at or above 5 000'.	To be assigned only during the period 0600-0900 or 1600-2300 local time, request PURLA 2F instead, or RWY 26 and execute PURLA 2E.
PURLA 2F Special	30	Initial climb 3 000'. Straight ahead, or BGN 1.5 DMZ, turn LEFT, 214° heading, when crossing RDL 246 BGN (BGN 30 DMZ) turn RIGHT, intercept RDL 254 BGN to SIX.	Turn RIGHT, use DEENA to PURLA. Cross BGN 7.0 DMZ (cross final) at or above 3 000', DEENA at or below 8 000' and BOAZZ at or above 5 000'.	To be assigned only during the period 0600-0900 or 1600-2300 local time.

NOTE: Acceptance of clearance above 8 000' before crossing DEENA does not cancel the mandatory requirement to cross DEENA at or below 8 000'.

ציור העליון - נתיב ההמראה בכיוון מזרחי ממסלול 12
ציור התחתון - נתיב ההמראה בכיוון מערבי ממסלולים 26 ו-30

משולש נתיבי הטיסה בנתב"ג, ההמראות לכיוון מזרח עוברות בודאות מעל בית העלמין. ההמראות לכיוון מערב בדרך כלל אינן עוברות מעל בית העלמין.

מפה מתוך חוברת 'כנפי יונה', העיגולים מסמנים את מוקדי מדידת רעש.

גולדמינץ הי"ו, נכנסו לעובי הקורה והצליחו לפעול מול הרשויות להזיז את תוואי הטיסה במאות מטרים דרומה (מחמת כן הוצרכו להזיז לכיוון דרום את שטח המטווח של צה"ל המצוי בסמיכות), השינוי מתבטא בכך שיצאה הוראה ממנהל התעופה האזרחי שנקודת הציון של נתיב הטיסה (SIX)

וכן שמעתי בשם הג"ר שמאי קהת הכהן גרוס שליט"א, והג"ר אשר ווסטהים שליט"א שיש להתיר אם כבר קנו כרטיס וכרוך בזה הפסד מרובה, כי יש בדבר כמה ספקות, שמא בכלל לא יטוס המטוס מעל בית הקברות, ושמא הם קברי נכרים שאינם מטמאים באויר, וקיימא לן ספק טומאה ברשות הרבים טהור. וביותר שהרי ידוע דברי החתם סופר (ריש כתובות) שבספק איסור דרבנן אין חיוב לברר, והרי לכמה אחרונים הדין ש'אהל זרוק' לאו שמיה אהל הוא רק דין דרבנן. וכן דעת הג"ר יצחק יוסף שליט"א (חזון עובדיה ח"ב עמוד נ) שבספק יש להתיר לכהן לעלות למטוס זה מכמה טעמים.

בית העלמין בחולון

5. בירור המציאות

מהפכה: הפולמוס בארץ ישראל התעורר באלול תשס"א כאשר הגיע להג"ר דוד מורגנשטרן שליט"א טייס שחזר בתשובה ושאל מדוע אין בעיה לטוס מעל בית קברות? אז הוברר שהחל משנת תשמ"ד כל הטיסות מהארץ לעבר צפון אמריקה ואירופה, עברו מעל בית הקברות בחולון (רוחב בית העלמין כ-900 מטר)!

הני תרי צנתרי דדהבי מתלמידי ישיבת מיר ירושלים הרב מתתיהו הכהן הלברשטט הי"ו, והרב אברהם יעקב

יפעל באופן מדויק (Fly over), ולא בערך (Fly By). כעת, ברוב המקרים המטוסים לא עוברים מעל בית העלמין בחולון.

במהלך הפעילות הוקם הארגון "כנפי יונה" העוסק בנושא טיסת הכהנים מעל בתי קברות. וגם כתבו חוברת 'כנפי יונה' (34 עמודים) לביורור כל הנושאים הרלוונטיים בתחום מרתק זה, בו מופיע מאמר מקיף להסביר היטב מדוע גדולי ישראל אסרו את הטיסה לכהנים מעל בית הקברות, ומפריכים אחת לאחת את טענות ההיתר שפרסם הרב אפשטיין (קובץ תחומין כרך כב - תשס"ב עמוד 495).

בדיקה: למרות האמור קובע הרב מרדכי קובר הי"ו מקרית יערים - טלז סטון, בחוברת הטיסה והכהונה (60 עמודים), אמנם ההנחיות החדשות שיפרו מאוד את המצב, אך עדיין אין

ודאות שלא יהיו טיסות מעל בית העלמין. הטייס בשיתוף צוות 'מגדל הפיקוח' מחליטים בזמן אמת (משיקולים של מזג האוויר, כיווני הרוח, מצב בטחוני, ועוד) באיזה מסלול להמריא או לנחות. וכאשר מנשב רוח קדים חמה וחזקה כיוון ההמראות הוא למזרח, ואז כמעט כל הטיסות עוברות מעל בית העלמין בחולון.

אפשר לברר בכל טיסה, לאיזה כיוון המטוס ממריא או נוחת. ובצירוף המפות המעודכנות אפשר לדעת איזה מסלול מותר ואיזה אסור. באופן כללי מופיע שם רשימה מפורטת בין חברות התעופה השונות, חברה בחזקת טומאה, ספק, בחזקת טהורה.

טיסות רגילות מנתב"ג לכיון מערב תלוי גודל המטוס האם יעבור מעל בית העלמין בחולון. רוב הנחיתות בנתב"ג אין בהם בעיה, למעט מקרים בודדים שעוברים מעל בית העלמין במערב ראש העין.

פתרונות מקוריים

6. ארון, שקית, וחליפת צלילה!

אהל: הרבה פתרונות מקוריים הומצאו במרוצת השנים, להתיר לכהנים לעבור מעל בית קברות. כבר לפני כמאה שנה התקינו עגלות עם אהל כאשר נסעו בכבישים מסופקים באיזור הר הזיתים, עקב ספקות של בית הקברות.

ארון אטום: בל"ג בעומר תש"ע, עקב הפולמוס סביב הנדון האם מותר לכהנים לעלות למירון אולי כל ההר בחזקת בית קברות קדמון, עלה למירון האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א, בתוך מבנה של עץ סגור שעמד על גבי המכונת (לא מעל הצמיגים), כך שגם אם המכונת נטמאה בטומאת אוהל, הוא עצמו אינו נטמא, כי המבנה מוגדר כאוהל נפרד מהמכונת שאינו מאהיל על הטומאה הרצוצה. הפרשייה באה לסיומה, כאשר בד"ץ העדה החרדית ירושלים הוציא פסק הלכה המותר לכהנים לעלות להר מירון דרך בורמה.

כהן בשקית: מעשה שהיה, בכהן ששהה על המטוס, והבין שבדקות הקרובות הוא יטוס מעל בית הקברות, כדי להנצל מטומאת הקברים נכנס לתוך שקית שקופה (כנראה של מזרון) וביקש שיסגרו היטב את השקית מבחוץ, צלם זריז תיעד את הסיטואציה המרתקת, התמונה (המצו"ב) פורסמה בכל העולם, ועוררה ענין רב בכל קצווי תבל!

לפני הרבה שנים כאשר טסו לחו"ל קבוצה של שוחטים ובודקים מועד השחיטה שע"י העד"ח לצורך שחיטה בחו"ל והיה שם בצוות מספר כהנים הג"ר מאיר ברנסדופר זצ"ל בעצמו הורה להם להכנס בשקית למשך 2-3 דקות מיד אחרי ההמראה, ופיקח בעצמו באיזה אופן יבוצע הסגירה שבודאי יהא בזה דין צמיד פתיל. גם הג"ר יהושע נויבירט זצ"ל היה מורה שמועיל להכנס לתוך שקית להציל בפני הטומאה.

על עצם ההצעה שהכהן יכנס לתוך שקיות גדולות ואטומות להציל את הכהן מהטומאה מדין 'צמיד ופתיל', פקפק בקונטרס כנפי יונה בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שיתכן שאינו מועיל לחצוץ בפני הטומאה שדינו כעור הדג שמפורש במשנה שאינו חשוב חציצה בפני הטומאה, עוד יתכן שבטל לגוף האדם כמו בגד, ולא חשיב לחצוץ כמו כלי. גם מבחינה פרקטית, אדם מהשורה לא יידע איך לפעול שיהא בזה חציצה כדין. וגם יש בזה סכנה שלא יוכל לנשום. (שלא ימות על קידוש ד' מקוצר נשימה בתוך השקית של זק"א, וכבר היה מעשה באדם שהתעלף ואיבד את ההכרה בתוך השקית, ואז חברת אל-על התנגדו לפתרון השקיות, שאינם מוכנים לקחת אחריות על התוצאות).

צוללן: אם נניח שלא מועיל להכנס לתוך שקית אטומה של זק"א, מאחר ששקית הינה דבר חד פעמי ואין עליה שם כלי, וגרע מכוס חד פעמי שדנו בו הפוסקים אם יש עליו שם כלי. עלתה הצעה (שאינה מעשית כל כך) שהכהן ילבש 'חליפת צלילה' סגורה הרמטית, או חליפה של אסטרונוט, שבהם הוא בגדר 'צמיד פתיל', ויצטייד בבלוני חמצן לנשום אויר צח, ובזה יש מעלה שנחשב צמיד פתיל. מאידך יתכן שגרע טפי כי דינו כבגד בטל לאדם, אבל שקית ודאי שאינו בטל לאדם. וצ"ע.

סיכום הגיליון:

7. דינים העולים

נחלקו תנאים האם 'אהל זרוק' שמיה אהל. הרמב"ם ורוב הראשונים מכריעים דלאו שמיה אהל, ונחלקו האחרונים בדעתם האם מדאוריתא לאו שמיה אהל, או רק מדרבנן לאו שמיה אהל. לדעת הרשב"א ודעימיה 'אהל זרוק' שמיה אהל.

טיסה שוודאי תעבור מעל בית קברות של ישראל; הכרעת החזון איש וגדולי הדור (לאחר פולמוס ארוך) שאסור לכהן לעלות לטיסה זו ('אהל זרוק' לאו שמיה אהל, המטוס מקבל טומאה ואינו חוצץ). יש מצדדים להתיר בשעת הדחק מכמה טעמים (פותח טפח בקבר, דבר הנזרק אינו נטמא, איסור דרבנן נדחה מפני כבוד הבריות, כדעת הפוסקים 'אהל זרוק' שמיה אהל).

ארון קבורה הנמצא במטוס דינו כטיסה ודאית מעל בית קברות ואף חמור ממנה.

טיסה **שספק** אם תעבור מעל בית קברות; יש אוסרים שמחויב לברר דספק איסורא לחומרא. ויש מתירים כדין ספק טומאה ברשות הרבים להקל, ועוד צירופים.

נחלקו הפוסקים האם שקית נילון מועילה להציל בפני הטומאה. ויש לדון מה הדין בחליפת צוללן ואסטרונוט האם נחשב חציצה מדין צמיד פתיל.

אסור לכל איש ישראל לעלות לטיסה העוברת מעל הר הבית, מול מקום קודש הקדשים. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

הנושא לשבוע הבא;

מקוה למבילת כלים – גיטין דף טז.

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפ"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.
וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

הגיליון מוקדש

לרפואת

האברך היקר

ברוך אריה

לייב בן הרסה

שליט"א

בתושח"י

יישר כח

מעומק הלב

להרב נפתלי

שונברג

שליט"א על

הסיוע הרב

בבירור הנושא

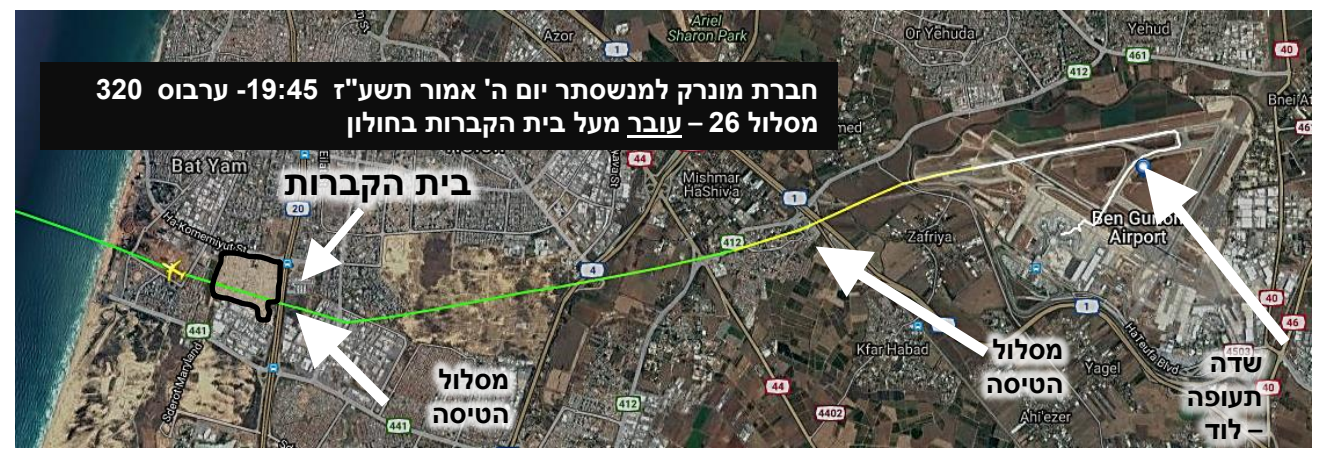
אל על ללונדון יום ג' בה"ב תשע"ז 10:30 בוינג 777
מסלול 30 - אינו עובר מעל בית הקברות בחולון

אל על ללונדון יום ג' אמור תשע"ז 10:30 בוינג 777
מסלול 30 - עובר מעל בית הקברות בחולון

חברת מונרק ללונדון יום ב' בה"ב תשע"ז 18:05 - ערבוס 320
מסלול 26 - אינו עובר מעל בית הקברות בחולון

חברת מונרק למנשטר יום ה' אמור תשע"ז 19:45 - ערבוס 320
מסלול 26 - עובר מעל בית הקברות בחולון